

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та безпеки життєдіяльності

СВІТЛАНА ЧАГАРНА

ПАТОПСИХОЛОГІЯ

методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів

Луцьк
Вежа-Друк
2014

УДК 159.97(072)
ББК 88.484я73-9
Ч-12

*Рекомендовано до друку методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол №6 від 19 лютого 2014 року)*

Рецензенти:

Гошовський Я. О. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Мушкевич М. І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Чагарна С. Є.

Патопсихологія : методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів / Чагарна Світлана Євгенівна. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 44 с.

Методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів побудовані з урахуванням того, що частина матеріалу з курсу вивчається студентами самостійно. За умов, що на лекції відведена незначна кількість годин, то цей вид навчальної діяльності передбачає ознайомлення студентів із основними категоріями і поняттями, методами та психологічними теоріями предмета.

Виходячи з цього, в навчально-методичному виданні пропонується виклад тем курсу, завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів. Завдання сформульовані таким чином, щоб можна було засвоїти основні категорії патопсихології, історичні передумови і перспективи розвитку патопсихології, її міждисциплінарні зв'язки з іншими науками та оволодіти практичними навичками проведення патопсихологічного дослідження з використанням основних методів цієї дисципліни.

Для цілісного уявлення про навчальний курс у навчально-методичному виданні представлені опис навчального курсу, його структура, тематичні огляди змістових модулів, питання для самостійної та індивідуальної роботи, питання для підготовки до екзамену, критерії оцінювання знань, тестові завдання для самостійної перевірки знань, та перелік літературних джерел, рекомендованих для опрацювання.

Рекомендовано студентам галузі - 0101 «Педагогічна освіта», напряму підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка».

**УДК 159.97(072)
ББК 88.484я73-9**

© Чагарна С.Є. (укладання), 2014.
© Східноєвропейський національний
Університет імені Лесі Українки, 2014

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчального курсу	6
2. Структура навчальної дисципліни	7
3. Тематичний план змістових модулів	8
4. Тематичний план курсу	9
5. Індивідуальні завдання	23
6. Розподіл балів, які отримують студенти	25
7. Питання для підготовки до екзамену	28
8. Тестові завдання для самостійної перевірки знань	31
9. Список джерел	39

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Патопсихологія**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр, галузі – 0101 «Педагогічна освіта», напряму – 6.010106 «Соціальна педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності розладу психічної діяльності і властивостей особистості у випадку психічних чи соматичних захворювань.

Курс «Патопсихологія» має **міждисциплінарні зв'язки** з такими дисциплінами: «Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики», «Психологія здоров'я», «Основи психологічного консультування», «Клінічна психодіагностика», «Дефектологія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Методологічні основи патопсихології.
2. Види розладів психіки. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку.

Метою викладання навчальної дисципліни «Патопсихологія» є засвоєння системи психологічних знань про структуру порушень психічної діяльності особистості та закономірності її розпаду в співставленні з нормою.

Завдання курсу «Патопсихологія» є:

- опанувати фундаментальні теоретичні засади патопсихології;
- сформулювати уявлення про місце патопсихології в контексті інших психологічних дисциплін, зв'язку з іншими суміжними дисциплінами (віковою психологією, клінічною психологією, педагогікою);
- ознайомити студентів – соціальних педагогів з основними методами патопсихологічного дослідження;
- ознайомити студентів із загально-психологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними патопсихологією;

- навчити розуміти діагностичні підходи у патопсихології і психіатрії, адекватно співвідносити дані результатів патопсихологічних досліджень;

- розвинути в студентах вміння робити психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії з особами, які мають відхилення у психічному розвитку.

Вимоги до знань й умінь студентів. Після вивчення курсу «Патопсихологія» студенти повинні

знати:

- основний категоріально-понятійний апарат дисципліни;
- завдання та значення патопсихології;
- принципи патопсихологічних досліджень;
- світову історію розвитку поглядів на патологію та її лікування;
- види розладів психіки;
- особливості психологічної допомоги при розладах психічного розвитку.

уміти:

- володіти методами патопсихологічного дослідження;
- здійснювати підбір психодіагностичних методик (тестів) відповідно до розв'язуваних проблем в патопсихології;

- аналізувати структуру порушень психічної діяльності, закономірності її розпаду в співставленні з нормою;

- здійснювати психодіагностичне обстеження з дотриманням етико-деонтологічних вимог та норм в патопсихології.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів <u>3</u>	0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	6.010106 «Соціальна педагогіка»	
Модулів <u>3</u>	Соціальна педагогіка	Рік підготовки <u>4</u>
Змістових модулів <u>2</u>		Семестр <u>8</u>
ІНДЗ: <u>є</u>		Лекції <u>24</u> год.
Загальна кількість годин <u>108</u>		Практичні (семінари) <u>24</u> год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних <u>2,8</u> самостійної роботи <u>1,8</u> індивідуальної роботи <u>1,8</u>	Бакалавр	Самостійна робота <u>30</u> год.
		Індивідуальна робота <u>30</u> год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Контр. роб.
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Інд.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Методологічні основи патопсихології						
Тема 1. Вступ у патопсихологію Загальні положення патопсихології, як науки.	9	2	2	2	3	
Тема 2. Історія розвитку поглядів на патопсихологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології.	9	2	2	2	3	
Разом за змістовим модулем 1	18	4	4	4	6	МКР1
Змістовий модуль 2. Види розладів психіки. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку						
Тема 3. Порушення пам'яті. Розлади інтелекту.	9	2	2	3	2	
Тема 4. Порушення відчуття, сприймання, уваги.	10	2	2	3	3	
Тема 5. Порушення мислення та мовлення.	10	2	2	3	2	
Тема 6. Порушення емоційної сфери.	10	2	2	3	3	
Тема 7. Вольові порушення.	8	2	2	2	2	
Тема 8. Розлади свідомості.	10	2	2	3	3	
Тема 9. Розлади особистості.	10	2	2	3	3	
Тема 10. Предмет і завдання дитячої патопсихології.	8	2	2	2	2	
Тема 11. Методи дослідження порушень психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей.	8	2	2	2	2	
Тема 12. Сучасні методи психологічної корекції та консультування.	8	2	2	2	2	
Разом за змістовим модулем 2	90	20	20	26	24	МКР2
Усього годин	108	24	24	30	30	

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Тематичний зміст курсу складається з двох змістових модулів, які відображають логічну послідовність оптимального засвоєння фундаментальних знань з курсу «Патопсихологія».

Змістовий модуль 1. «Методологічні основи патопсихології» розкриває такі ключові теми курсу як: загальні положення патопсихології, як науки; предмет дослідження патопсихології; завдання патопсихології; принципи патопсихологічних досліджень; зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики; історія виникнення та становлення патопсихології; історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування; загальні уявлення про найбільш поширені психічні захворювання.

Змістовий модуль 2. «Види розладів психіки. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку» розкриває такі ключові теми як: порушення пам'яті, розлади інтелекту; порушення відчуття, кількісні і якісні порушення відчуттів; патопсихологічна зміна порогів чутливості; характеристика і види агнозій; загальне уявлення про галюцинації; порушення уваги; патологія мислення; формальні та продуктивні розлади мислення; розлади мовлення; порушення вимовної функції мовлення; порушення ритму мовлення; порушення емоційної сфери (роздали афектів; види фобій; синдроми розладу емоцій, афективні синдроми; порушення динаміки емоцій; наслідки емоційних порушень і клінічні синдроми); вольові порушення; розлади свідомості; розлади особистості; предмет і завдання дитячої патопсихології; теоретичні та практичні завдання сучасної дитячої патопсихології; принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей; методи дослідження порушень психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей; сучасні методи психологічної корекції та консультування.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи патопсихології

Тема 1. Вступ у патопсихологію. Загальні положення патопсихології, як науки

Словникова робота: патопсихологія, психічна патологія, норма, терапія, медична психологія, загальна психологія, судова психологія, трудова психологія, військова психологія, експертиза, психопатологія, вікова психологія, дитяча психологія, педагогіка, психологічний експеримент.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Моделі патології:
 - а) біологічна модель та біологічні методи терапії;
 - б) психодинамічна модель та психодинамічні методи терапії;
 - в) поведінкова модель та поведінкові методи терапії;
 - г) когнітивна модель та когнітивні методи терапії;
 - д) екзистенційно–гуманістична модель: гуманістична терапія К.Роджерса; гештальт-терапія; екзистенційна терапія.
2. Характеристика основних синдромів психічних порушень.
3. Норма – патологія: полюси континууму людського буття.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Закономірності нормального розвитку і патології: середньостатистична норма, функціональна норма, ідеальна норма.
2. Сутність феномену порушення розвитку: онтогенез, дизонтогенез, загальний недорозвиток, затриманий розвиток, пошкоджений розвиток, дефіцитарний розвиток, викривлений розвиток, дисгармонійний розвиток.
3. Експериментальні методики в патопсихологічних дослідженнях.
4. Співвідношення теорії та результатів емпіричних досліджень у патопсихології.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що вивчає патопсихологія?

2. Означте предмет та завдання патопсихології.
3. Розкрийте суть принципів патопсихологічних досліджень.
4. Назвіть ознаки психічної патології.
5. З якими галузями наукового знання та практики пов'язана патопсихологія?
6. Поясніть зв'язок патопсихології з педагогікою.

Тема 2. Історія розвитку поглядів на патопсихологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології

Словникова робота: екзорцизм, шаман, тарантизм, психіатрія, соматогенна та психогенна причини виникнення психічних порушень, портативність, антидепресанти, заспокійливі засоби.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Історія розвитку вітчизняної патопсихології.
2. Історія розвитку патопсихологічних досліджень, зв'язок з розвитком психіатрії, неврології, експериментальної психології.
3. Дослідження особистісних змін в сучасній психології.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Історичні передумови патопсихології.
2. Основні принципи В. М. Бехтерева.
3. Вимоги до методик сформульовані В. М. Бехтеревим та С. Д. Владичко.
4. Природний експеримент О. Лазурського.
5. Внесок у розвиток патопсихології школи Б. Крепеліпа.
6. Експериментально-психологічні дослідження В. Мясіщева.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що вважали причиною психічної патології у первісному суспільстві? Що про це свідчить?
2. Доведіть, що в античні часи погляди на психічну патологію мала науковий характер.

3. Опишіть ставлення до психічно хворих в епоху Середньовіччя. Чим воно зумовлювалось?
4. Що стало причиною створення притулків для душевнохворих в епоху Відродження?
5. Чи можна стверджувати, що створення притулків для психічнохворих в епоху Ренесансу сприяло їх видужанню?
6. У чому полягає заслуга Філіпа Пінеля у психіатрії?
7. У чому полягає відмінність поглядів філософів та психіатрів XIX ст. на психічну патологію?
8. Опишіть суть соматогенної та психогенної точок зору на причини виникнення психічних порушень.
9. Коли виникла патопсихологія?
10. Назвіть представників вітчизняної патопсихології та опишіть їхній внесок у розвиток цієї науки.
11. Назвіть найбільш поширені психічні захворювання.
12. Поясніть, що таке психози.
13. Як би ви пояснили відмінність психозу від неврозу?
14. Куди за допомогою може звернутися в Україні людина з психічними розладами?

Змістовий модуль 2. Види розладів психіки. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку

Тема 3. Порушення пам'яті. Розлади інтелекту

Словникова робота: амнезія, часткові порушення пам'яті, парамнезія, Корсаківський амнестичний синдром, хвороба Альцгеймера, патологія інтелекту, олігофренія, частковий недорозвиток інтелекту, деменція, органічний психосиндром (психоорганічний синдром), затримка психічного розвитку, функціонально–динамічне страждання інтелекту, тимчасова втрата інтелекту.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Амнестичні розлади.
2. Дисоціативні розлади пам'яті.
3. Розлади інтелекту.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Визначте сутність основних принципів психологічного обстеження дітей із порушеннями пам'яті.
2. Визначте сутність основних принципів психологічного обстеження осіб із порушеннями інтелекту.
3. Сформулюйте вимоги до підбирання методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями пам'яті.
4. Сформулюйте вимоги до підбирання методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями інтелекту.
5. Методики спрямовані на дослідження пам'яті: тест зорової та слухової пам'яті; проби на запам'ятовування; шкала пам'яті Векслера; тест зорової ретенції Бентона.
6. Методики спрямовані на дослідження інтелекту: «Складання картинок із відрізків» (О. М. Бернштейн); розуміння оповідань; розуміння сюжетних картин; встановлення послідовності подій.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Назвіть основні розлади пам'яті.
2. Поясніть суть амнезії та назвіть її основні види.
3. Поясніть суть часткових порушень пам'яті.
4. Опишіть види парамнезій.
5. У чому полягає закон формування мнестичних розладів Рібо?
6. Які види розладів пам'яті можна виділити за причинами їх виникнення?
7. Опишіть види дисоціативних розладів пам'яті.
8. Опишіть порушення пам'яті, викликані фізіологічними причинами.
9. Чим відрізняються деменції від амнестичних розладів?

10. Опишіть види розладів інтелекту.
11. Охарактеризуйте клінічні варіанти олігофренії.

Тема 4. Порушення відчуття, сприймання, уваги

Словникова робота: анестезія, гіпоестезія, гіперестезія, парестезія, синестезія (рефлекторні ілюзії), агнозія; ілюзії, галюцинації, ейдетизм, сенестопатії, соматоagnoзія, дереалізаційні розлади, деперсоналізація, «зупинка часу», «розтягування часу», «втрата відчуття часу», «сповільнення часу», «прискорення часу», «зворотне протікання часу», слабкість активної уваги, підвищена зосередженість уваги, відвертання уваги.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Агнозії.
2. Псевдогнозії при деменції.
3. Галюцинації.
4. Порушення мотиваційного компоненту сприймання.
5. Особистісний компонент сприймання.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Методики спрямовані на дослідження концентрації уваги.
2. Методики спрямовані на дослідження стійкості уваги і динаміки працездатності.
3. Методики спрямовані на дослідження вибіркості уваги.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Назвіть розлади відчуттів та поясніть прояв кожного з них.
2. Назвіть основні розлади сприймання.
3. Чим відрізняються ілюзії від галюцинацій?
4. Опишіть види ілюзій.
5. Назвіть види галюцинацій.
6. Опишіть суть ейдетизму, сенестопатій, агнозій, соматоagnoзій.
7. Назвіть і опишіть види дереалізаційних розладів сприймання.

8. У чому полягає відмінність деперсоналізації від соматоагнозії?
9. До якого виду розладів сприймання належить синдром Аліси у країні чудес?
10. Опишіть види порушень сприймання часу.
11. Назвіть та поясніть види патології уваги.
12. Опишіть синдром дефіциту уваги.

Тема 5. Порушення мислення та мовлення.

Словникова робота: патологія мислення, формальні розлади мислення, продуктивні розлади мислення, розлади мовлення, порушення розвитку мовлення, розпад мовлення, порушення вимовної функції мовлення, порушення ритму мовлення, порушення комунікативної функції мовлення.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Порушення операційної сторони мислення.
2. Порушення особистісного компоненту мислення.
3. Порушення динаміки мисленнєвої діяльності.
7. Порушення мислення і здібності до вирішення проблем.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Діагностування порушень мовлення.
2. Вимоги до підбору методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями мислення.
3. Вимоги до підбору методичного інструментарію для обстеження дитини із порушеннями мовлення.
4. Причини виникнення порушення слуху.
5. Класифікації осіб із порушеннями слуху.
6. Взаємозв'язок розвитку мовлення та інших вищих психічних функцій.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Які групи порушень мислення виділяє Б. В. Зейгарник?
2. Опишіть суть формальних розладів мислення.

3. Опишіть суть розладів мислення за продуктивністю.
4. До якої групи розладів мислення належать амбівалентність, резонерство, розважність мислення?
5. Назвіть основні порушення мовлення.
6. Охарактеризуйте порушення розвитку мовлення.
7. Охарактеризуйте розпад мовлення.
8. Охарактеризуйте порушення вимовної функції мовлення.

Тема 6. Порушення емоційної сфери

Словникова робота: емоція, настрій, дисфорія, депресія, емоційна лабільність, афект, патологічний афект, страх, агарофобія, клаустрофобія, соціофобія, нозофобія, контрастні нав'язливості, тривога, слабодухість, неадекватність емоцій, апатія, туга, амбівалентність, алекситимія, ангедонія, маніакальний синдром, депресивний синдром, загальний недорозвиток емоцій, парціальний недорозвиток емоцій.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Аномалія, як прояв порушення емоційної сфери.
2. Порушення настрою, як вид емоційного порушення.
3. Фактори, що призводять до порушення емоційної поведінки.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Дослідження емоційних порушень за методиками:
 - опитувальник САН;
 - «Шкала самооцінки» Ч. Д. Спілбергера;
 - «Особистісна шкала проявів тривоги» У. Тейлора.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Назвіть та охарактеризуйте розлади настрою.
2. Назвіть та охарактеризуйте розлади афектів.
3. Перелічіть види розладів емоцій.
4. Поясніть, що таке фобія. Опишіть види фобій.

5. Назвіть та опишіть синдроми розладу емоцій.
6. Назвіть та опишіть види недорозвитку емоцій.

Тема 7. Вольові порушення

Словникова робота: воля, самостійність, рішучість, наполегливість, витримка, цілеспрямованість, ініціативність, організованість, дисциплінованість, сміливість, гіпобулія, парабулія, гіперсексуальність, гіпосексуальність, переверзії, гомосексуалізм, трансвестизм, ексгібіціонізм, садизм, мазохізм, педофілія, некрофілія, зоофілія, геронтофілія, вуайєризм, фетишизм, піроманія, клептоманія, гіпокінезія, гіперкінезія, ехопраксія, ехолалія, ехомімія, паракінезія, гіперкінези, диспраксія, апраксія.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Розлади, викликані використанням психоактивних речовин:
 - а) депресанти (алкоголь, седативно–снотворні лікарські засоби, опіати);
 - б) стимулятори (кокаїн, амфетаміни);
 - в) галюциногени, каннабіс (конопля) і комбінації психоактивних речовин;
 - г) пояснення причин розладів, викликаних використанням психоактивних речовин;
 - д) методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Фактори, що призводять до порушення вольової поведінки.
2. Форми імпульсивних прагнень та їх характеристика.
3. Методики спрямовані на дослідження вольових порушень.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Назвіть та опишіть розлади волі.
2. Опишіть розлади потягу.
3. Назвіть форми імпульсивних прагнень.
4. Охарактеризуйте розлади психомоторики.

Тема 8. Розлади свідомості

Словникова робота: свідомість, обнубіляція, сопор, кома, делірій, абортивний делірій, професійний делірій, бурмочущий делірій, онейроїдний (сновидний) стан свідомості, псевдодеменція, деперсоналізація, сутінковий стан свідомості.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Класифікація розладів свідомості.
2. Деперсоналізація.
3. Пароксизмальні потьмарення свідомості.
4. Сутінковий стан (затьмарення) свідомості.
5. Сомнамбулізм у дитячому і підлітковому віці.
6. Псевдодеменція.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Загальна характеристика різноманітних груп порушень свідомості
2. Критерії потьмарення свідомості.
3. Оглушений стан свідомості. Деліріозне потьмарення свідомості.
4. Паморочний стан свідомості. Онейроїдний стан свідомості.
5. Порушення самосвідомості.

Питання та завдання для самоконтролю

1. На основі яких характеристик оцінюється свідомість людини?
2. Що є критеріями порушеної свідомості за К. Ясперсом?
3. Назвіть стани порушеної свідомості.
4. Охарактеризуйте приглушений стан свідомості.
5. Охарактеризуйте делірій.
6. Охарактеризуйте онейроїдний стан свідомості.
7. Охарактеризуйте сутінковий стан свідомості.
8. Назвіть розлади самосвідомості.
9. Охарактеризуйте псевдодеменцію.
10. Охарактеризуйте деперсоналізацію.

Тема 9. Розлади особистості

Словникова робота: мотив, ієрархія мотивів, мотивація, мотиваційна сфера, потреби, критичності поведінки, підконтрольність поведінки, особистість, мотиваційні порушення, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, негативна мотивація, некритичність.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Мотиваційні порушення: етіологія і аналіз умов виникнення.
2. Види мотиваційних порушень.
3. Мотиваційні порушення і клінічні синдроми.
4. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих.
5. Параноїдний розлад особистості.
6. Розлад особистості шизоїдного типу.
7. Емоційно нестійкий розлад особистості.
8. Демонстративний розлад особистості.
9. Обсесивно-компульсивний розлад особистості.
10. Тривожний розлад особистості.
11. Залежний розлад особистості.
12. Девіантна поведінка при різних типах характеру і видах виховання (поняття акцентуацій характеру, види акцентуацій характеру, типи виховання).
13. Кримінальна відповідальність осіб з психічними аномаліями.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Поняття мотивації.
2. Параметри мотиваційної сфери особистості.
3. Мотиваційні порушення: аспекти мотивованої поведінки.
4. Діагностика мотивації поведінки і діяльності особистості за допомогою методик: «Мотив прагнення до успіху»; «Мотив уникання невдачі (Магомет-Емінов)»; шкала оцінки мотивації схвалення (Д. Крауна, Д. Мароуз).
5. Девіантна поведінка.

6. Методи діагностики девіантної поведінки.

Питання та завдання для самоконтролю

1. У чому проявляється порушення опосередкованості та ієрархії мотивів?
2. Що таке провідний мотив? Яка його роль?
3. У чому полягає значення додаткових мотивів?
4. Розкрийте суть понять «мотив», «мотивація», «мотиваційна сфера».
5. Поясніть, як може формуватися патологічна змінена потреба.
6. Що веде за собою зміна ієрархії мотивів та їх опосередкованості?
7. Поясніть суть порушення смислоутворення як розладу особистості.
8. У чому проявляється порушення підконтрольності поведінки?

Тема 10. Предмет і завдання дитячої патопсихології

Словникова робота: предмет дитячої психології, підходи до дослідження психіки дитини, патопсихологія, психологічна експертиза, порушення психічної діяльності, динаміка порушень психічної діяльності, проблемний підхід до дослідження психіки дитини, психодіагностичний підхід, корекція розвитку психічної діяльності дитини, психотренінгові корекційні методи, психотерапевтичні корекційні методи.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Акцентуації та психопатії.
2. Патопсихологічне обстеження дітей.
3. Дослідження психічних процесів у дітей шкільного віку.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Порушення стосунків дитини й дорослого як першоджерело соціальної дезадаптації.
2. Початкові прояви психічних захворювань у підлітків.
3. Особливості дослідження психічних процесів і станів у дітей.
4. Нейропсихологічне дослідження дітей.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Предмет і завдання дитячої патопсихології.
2. Зв'язок патопсихології з іншими науками.
3. Що необхідно враховувати у патопсихологічному обстеженні дітей?
4. Які завдання стоять перед психологом у дослідженні психіки дитини?
5. Як саме реалізовується проблемний підхід до дослідження психіки дитини?
6. Які завдання реалізовує психолог за психодіагностичного підходу до дослідження психіки дитини?
7. У яких випадках реалізують проблемний підхід до дослідження психіки дитини?
8. У яких випадках реалізують діагностичний підхід до дослідження психіки дитини?
9. Що передбачає психологічне дослідження порушень психічної діяльності дитини молодшого та середнього шкільного віку?
10. Які висновки може робити психолог, соціальний педагог на основі даних дослідження порушень психічної діяльності дитини?
11. Що передбачає патопсихологічне обстеження підлітків?
12. Яку інформацію про результати психологічного дослідження психолог, соціальний педагог повинен надати батькам?
13. Яку інформацію про результати патопсихологічного дослідження психолог, соціальний педагог має надати вчителю?
14. Чому зміна соціальної ситуації розвитку дитини важлива в оптимізації виховного процесу?
15. Як саме можна змінювати соціальну ситуацію розвитку дитини?
16. Якими методами можна реалізовувати допомогу дитині, в якій виявлено певні психічні порушення?

Тема 11. Методи дослідження порушень психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей

Словникова робота: бесіда, спостереження, сенсомоторна сфера, пам'ять, мислення, порушення психічного розвитку, проєктивні методи, порушення нейродинаміки, дошкільник, наочно-дійове мислення, увага, мовлення.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Характеристика методів інтегральної оцінки особистості дитини у контексті її соціальної ситуації розвитку.
2. Методи реабілітаційної психології та спеціальної педагогіки (для дітей з органічними ураженнями нервової системи).
3. Психопатологія і мистецтво: соціокультурна модель та соціокультурні методи терапії.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку.
2. Методи дослідження особистості дитини: тест «Дім-дерево-людина»; тест «Неіснуюча тварина»; тест «Люшера»; тест «Роршаха»; тематичний апперцептивний тест (ТАТ); методика аналізу сімейного виховання (АСВ); тест «Кінетичний малюнок сім'ї»; кольоровий тест відносин (КТВ); методика діагностики міжособистісних стосунків Т. Лірі.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Чому у патопсихологічному дослідженні дітей важливо досліджувати пізнавальні процеси?
2. Яким чином досліджуються пізнавальні процеси дітей?
3. Яким чином досліджуються емоційно-вольові процеси у дітей?
4. Складіть перелік рекомендацій щодо проведення бесіди з дітьми з метою з'ясування порушень у психічному розвитку.
5. У чому полягають особливості проведення спостереження за дітьми з метою дослідження порушень у психічному розвитку?

6. Назвіть методи, за допомогою яких досліджують увагу, сенсомоторну сферу та наочно-дійове мислення дошкільнят.
7. Назвіть методи, за допомогою яких досліджують пам'ять дошкільнят.
8. Назвіть методи, за допомогою яких досліджують процеси мислення дошкільнят.
9. Наведіть приклади специфічних форм прояву емоційно-вольової сфери дошкільнят.
10. Які параметри оцінюють для визначення шкільної зрілості першокласників?
11. За допомогою яких методик оцінюють шкільну зрілість?
12. Назвіть причини порушень психічного розвитку дітей шкільного віку.

Тема 12. Сучасні методи психологічної корекції та консультування

Словникова робота: психокорекція, консультування, індивідуальна психокорекція, групова психокорекція, психотренінг, конфіденційність, ігрова терапія, психодрама, логотерапія, нейролінгвістичне програмування, олігофренія, затримка психічного розвитку, органічні ураження центральної нервової системи, міжпівкульні дисфункції, аутогенне тренування.

Творчі завдання та проблемні ситуації

Теми рефератів:

1. Індивідуальна та групова психологічна корекція.
2. Види психокорекційної роботи при порушеннях розвитку.
3. Аутотренінг. Метод психопрофілактики та психогігієни.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Психотренінгові вправи, що розвивають переключення уваги.
2. Вправи для поліпшення зорового запам'ятовування: кольорове геометричне лото, порівняння парних картинок по пам'яті та ін.
3. Вправи для розвитку мислення.
4. Вправи, спрямовані на оволодіння навичками розслаблення.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Які види психокорекційної роботи здійснює психолог на основі результатів, отриманих у ході патопсихологічного дослідження?

2. Яких принципів консультативнокорекційної роботи повинен дотримуватися психолог?
3. У яких випадках проводять групова психокорекція?
4. Назвіть протипоказання для групової психокорекції.
5. На що слід звернути увагу у психокорекції при ЗПР?
6. На що слід звернути увагу в процесі психокорекції при органічних ураженнях НС?
7. На що слід звернути увагу в процесі психокорекції при порушеннях працездатності?
9. На що слід звернути увагу в процесі психокорекції при ранньому дитячому аутизмі?
10. У чому полягає суть психотренінгу?

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота студента є формою навчального навантаження, спрямованого на виявлення та розвиток його творчих здібностей, шляхом індивідуального підходу. Індивідуальна робота передбачає виконання студентами індивідуально-дослідного проекту, котрий враховується під час визначення рейтингової оцінки.

Індивідуальна навчально–дослідна чи науково–дослідна робота студентів (за вибором) передбачає:

- а) підготовку огляду наукової літератури (реферату);
- б) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем, малюнків і т. п.);
- в) підготовку матеріалів та доповідей до наукових конференцій.

Індивідуальна робота враховується під час визначення рейтингової оцінки. Отримана студентом оцінка за виконання ІНДЗ додається до суми балів поточного контролю. Максимальна сума балів за виконання індивідуального завдання – 10 балів. Розподіл балів представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Кількість балів	Критерії оцінювання індивідуальних завдань
1	Завдання виконане поверхнево.
2	Фрагментарне виконання лише частини (25 %) завдання.
3	Фрагментарне виконання лише частини (50 %) завдання.
4	Фрагментарне виконання лише частини (75 %) завдання.
5	Завдання виконане повністю. Стиль виконання – копіювальний (відтворення відомостей без чіткого усвідомлення їх суті).
6	Завдання виконане повністю. Стиль виконання – копіювально–алгоритмічний (частина відомостей відтворена без чіткого усвідомлення їх суті, частина відтворена й пояснена).
7	Завдання виконане повністю. Стиль виконання – евристичний (відтворення відомостей з елементами власних суджень).
8	Завдання виконане повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Стиль виконання – евристичний з елементами пошукового.
9	Завдання виконане повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Стиль виконання – пошуковий.
10	Завдання виконане повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Оригінальність. Виражений творчий підхід у роботі над виконанням завдання. Стиль виконання – творчий.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студентів здійснюється згідно модульно-рейтингової системи. Ця система навчання є сучасною перспективною технологією, в умовах якої студенти, які працюють систематично і наполегливо, можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни без екзамену. Адже, в основі оцінювання лежить поетапний контроль та накопичення відповідних балів за різні види навчальної діяльності студентів.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті за результатами виконання семінарських робіт (усних та письмових відповідей) студентів із тем, що вивчаються. Оцінка семінарської роботи залежить від якості виконання всіх її завдань, оформлення, висновків.

Усні відповіді студентів за кожне практичне заняття першого – другого змістових модулів оцінюється від 0 до 2 балів:

- 0 бала виставляється за не підготовку до практичного заняття;
- 0.5 бала виставляється за поверхневу відповідь на основі прочитаної лекції; відтворення матеріалу без усвідомлення його суті;
- 1 бал виставляється за правильну, логічну, чітку відповідь на основі прочитаної лекції;
- 1.5 бала виставляється за правильну, логічну, чітку відповідь на основі прочитаної лекції та самостійно опрацьованої літератури;
- 2 бали студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь правильна, чітка, структурована, логічна, повна; у відповіді представлені основні тези лекційного матеріалу а також самостійно опрацьована інформація із відповідною демонстрацією.

Максимально за усні відповіді на практичних заняттях першого та другого змістових модулів студент може набрати 24 бали (за 12 занять).

Виконання та захист письмових завдань на кожне практичне заняття передбачає підготовку словника. У словник заносяться поняття, визначення та терміни з тем, що вивчаються. На кожному практичному занятті студентам

слід в усній формі (без допомоги конспекту) продемонструвати знання базових понять і категорій дисципліни «Патопсихологія».

Оцінювання знань студентів відбувається згідно таких вимог:

- 0 бала виставляється за незнання поняття, терміну;
- 0,25 бала виставляється за неповне, неточне визначення поняття, терміну;
- 0,5 бала виставляється за повне визначення поняття, терміну, чітке розуміння й усвідомлення.

Загалом за всі якісно виконані практичні роботи (їх 12) студент може набрати 30 балів (24 бали за усні відповіді та 6 балів за виконання та захист письмових робіт на семінарських заняттях – словник).

Проміжний модульний контроль (модульні зрізи). Кожен змістовий модуль завершується контрольною роботою. Модульна контрольна робота передбачає розв'язання 30 тестових завдань. Тестові завдання складаються на основі лекційного курсу, семінарських робіт та питань, які виносились на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється 1 балом. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за кожен модульний зріз (модульну контрольну роботу) – 30 балів. Кількість балів за проміжний модульний контроль вираховується, як сума балів, котрі студент набрав при оцінюванні всіх модульних зрізів (контрольних робіт). Загалом за проміжний модульний контроль студент може максимально набрати 60 балів (по 30 балів із кожного змістового модуля).

Загальна сума балів визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, проміжний модульний контроль (модульні зрізи) й індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

Екзамен буде виставлений за умови, що студент успішно виконав усі види навчальної діяльності, передбачені навчальним планом та програмою і

набрав при цьому не менше 60 балів. Розподіл балів представлено в таблиці 4.

Таблиця 4

Поточний контроль (max = 40 балів)												Модульний контроль		Загальна кількість балів		
Модуль 1										Модуль 2		Модуль 3				
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2										ІНДЗ			МКР 1	МКР 2
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	10		30	30	100
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5					

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою (наведена у таблиці 5).

Таблиця 5

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Якщо студент не згідний із набраною сумою балів, то бали за проміжний модульний контроль (модульні зрізи) анулюються і студент може, за бажанням, скласти екзамен, який максимально оцінюється 60–ма балами. У екзаменаційному білеті є три питання. Відповідь за кожне з екзаменаційних питань оцінюється максимально 20–ма балами.

8. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет патопсихології.
2. Завдання патопсихології.
3. Значення патопсихологічних досліджень.
2. Розкрийте суть психічної патології.
3. Поясніть зв'язок патопсихології з іншими науками.
4. Назвіть принципи патопсихологічних досліджень.
5. Опишіть коротко історію розвитку поглядів на патологію та її лікування.
6. Екзорцизм.
7. Коротко опишіть історію розвитку поглядів на патологію та її лікування в Україні та Росії.
8. Причини виникнення психічних порушень.
9. Найбільш поширені психічні захворювання.
10. Поняття «норма-патологія».
11. Охарактеризуйте розлади пам'яті.
12. Корсаківський амнестичний синдром.
13. Охарактеризуйте розлади інтелекту.
14. Форми організації інтелекту. Інвентар та передумови інтелекту.
15. Клінічні варіанти олігофренії.
16. Охарактеризуйте розлади відчуттів.
17. Охарактеризуйте розлади сприймання.
18. Дереклізаційні розлади.
19. Загальна характеристика галюцинацій.
20. Порушення сприймання часу.
21. Охарактеризуйте розлади уваги.
22. Охарактеризуйте розлади мислення.
23. Формальні розлади мислення.
24. Маячні ідеї.
25. Охарактеризуйте розлади мовлення.
26. Розмежуйте поняття «мова» та «мовлення».

27. Охарактеризуйте розлади емоційної сфери.
28. Розлади афектів.
29. Види фобій.
30. Афективні синдроми.
31. Охарактеризуйте розлади волі.
32. Поняття мотивації.
33. Розлади потягу.
34. Перекручення потягу.
35. Розлади психомоторики.
36. Дайте загальну характеристику свідомості, ознак порушень свідомості та самосвідомості.
37. Дайте порівняльну характеристику основних розладів свідомості.
38. Охарактеризуйте основні розлади самосвідомості.
39. Поясніть суть порушення опосередкованості та ієрархії мотивів особистості.
40. Поясніть суть розладу особистості: порушення смислоутворення та підконтрольності поведінки.
41. Розкрийте суть девіантної поведінки та назвіть її основні види.
42. Розкрийте суть делінквентної поведінки.
43. Розкрийте суть адиктивної поведінки.
44. Розкрийте суть девіацій, обумовлених гіперздібностями людини.
45. Назвіть основні форми вияву девіантної поведінки.
46. Предмет дитячої патопсихології.
47. Теоретичні та практичні завдання сучасної дитячої патопсихології.
48. Основні напрями сучасної дитячої патопсихології.
49. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
50. Завдання патопсихології у ході дослідження психіки дитини.
51. Класифікації методик які використовуються у дитячій патопсихології.
52. Розкрийте особливості дослідження психічних процесів і станів у дітей.
53. Розкрийте особливості патопсихологічного обстеження дітей

дошкільного віку.

54. Розкрийте особливості патопсихологічного обстеження психічних процесів дітей шкільного віку.

55. Дайте загальну характеристику методів дослідження відхилень в особистісному розвитку дітей.

56. Розкрийте мету консультативно-корекційної роботи.

57. Розкрийте принципи консультативно-корекційної роботи.

58. Розкрийте суть та специфіку застосування індивідуальної психологічної корекції.

59. Розкрийте суть та специфіку застосування групової психологічної корекції.

60. Розкрийте суть та специфіку застосування психотерапії.

61. Розкрийте суть та специфіку застосування аутогенного тренування.

62. Опишіть види психокорекційної допомоги при порушеннях розвитку.

63. Опишіть способи взаємодії індивіда з реальністю.

64. Поясніть особливості проведення бесіди з дітьми.

65. Поясніть особливості проведення спостереження з дітьми.

66. Назвіть основні методики при дослідженні уваги.

67. Назвіть основні методики при дослідженні сенсомоторної сфери.

68. Назвіть основні методики при дослідженні пам'яті.

69. Назвіть основні методики при дослідженні процесів мислення.

70. Назвіть основні методики при дослідженні сприймання.

71. Назвіть основні методики при дослідженні відчуттів.

72. Назвіть основні методики при дослідженні мотиваційної сфери особистості.

73. Назвіть специфічні форми прояву емоційно-вольової сфери дошкільнят.

74. Поясніть суть розумової відсталості.

75. Поясніть суть психопатії.

76. Охарактеризуйте особливості епілепсії.

77. Охарактеризуйте особливості неврозу.

78. Назвіть форми організації інтелекту.
79. Поясніть суть розладів афектів: патологічний афект, страх, тривога.
80. Дайте порівняльну характеристику вольових якостей особистості.
81. Наведіть приклад формування патологічно зміненої потреби.
82. Характеристика маніакальної фази маніакально-депресивного психозу.
83. Характеристика депресивної фази маніакально-депресивного психозу.
84. Місце дитячої патопсихології в системі психологічних наук.

9. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

Інструкція. «Із запропонованих до кожного запитання чи твердження відповідей необхідно обрати одну, найточнішу, зробивши помітку біля відповідного пункту».

1. Галуззю якої науки є патопсихологія:

- а) психіатрії;
- б) психології;
- в) медицини.

2. На вивчення чого спрямована патопсихологія?

- а) на вивчення закономірностей розвитку та структури психіки в нормі;
- б) на вивчення причин психічної хвороби;
- в) на дослідження синдромів та симптомів характерних для того чи іншого захворювання.

3. Визначіть завдання патопсихології:

- а) дослідження індивідуального стилю життя;
- б) дослідження динаміки психічних порушень;
- в) участь в психокорекції і психотерапії.

4. Патопсихологія вивчає:

- а) синдроми і симптоми, типові для того чи іншого захворювання;
- б) раціональні методи профілактики психічних хвороб;
- в) закономірності розпаду психічної діяльності у співставленні з нормою.

5. Що з нижче перерахованого не є розділом патопсихології?
- а) патопсихологія вищої нервової діяльності;
 - б) судова патопсихологія;
 - в) психіатрична судова експертиза.
6. Визначіть вчених, які сформулювали основні вимоги до методик у патопсихологічних дослідженнях:
- а) В. М. Бехтерєв, С. Д. Владиченко;
 - б) В. М. Бехтерєв, І. М. Сеченов;
 - в) В. М. Бехтерєв, Л. С. Павловська.
7. Який експеримент розробив А. Лазурський?
- а) природний;
 - б) лабораторний;
 - в) факторний.
8. Завданням психологічного експерименту в патопсихологічному дослідженні є:
- а) дослідження психічних порушень як спадкових факторів;
 - б) дослідження психічних процесів як порушень діяльності;
 - в) дослідження психічних порушень як розладу психіки в цілому.
9. Яка з історичних епох характеризується поверненням демонології у лікуванні душевнохворих:
- а) античність;
 - б) Середньовіччя;
 - в) Ренесанс;
 - г) ХІХ ст.
10. У яку історичну епоху було створено перші притулки для душевнохворих:
- а) античність;
 - б) Середньовіччя;
 - в) Ренесанс;
 - г) ХІХ ст.?
11. Якій точці зору на причини психічних захворювань відповідає уявлення: «причини багатьох захворювань лежать у фізичних факторах»:
- а) соматогенній;
 - б) психогенній?

12. Вид психічного розладу, за якого хворий не може правильно оцінювати себе, навколишню обстановку, ставлення інших людей до себе, має назву:

- а) психоз; в) епілепсія; д) психопатія.
- б) невроз; г) шизофренія;

13. Стан стійкої психічної дисгармонії особистості, який виникає на основі неповноцінності, недостатності характеру і формується, як правило, з юного віку, має назву:

- а) психоз; в) епілепсія; д) психопатія.
- б) невроз; г) шизофренія;

14. Психічне захворювання, яке виникає в життєвій ситуації, що різко змінилась як важка реакція особистості на цю ситуацію, має назву:

- а) психоз; в) епілепсія; д) психопатія.
- б) невроз; г) шизофренія;

15. Ідеї чи судження, які не відповідають дійсності, помилково обґрунтовані і повністю оволодівають свідомістю людини, мають назву:

- а) маячення;
- б) галюцинації;
- в) рухові розлади;
- г) афективні порушення.

16. Хронічне психічне захворювання, основною характеристикою якого є судорожні випадки, має назву:

- а) аутизм;
- б) епілепсія;
- в) маніакально-депресивний психоз;
- г) шизофренія.

17. Автором першого підручника з психіатрії російською мовою є:

- а) Є. О. Попов;
- б) В. М. Бехтерєв;
- в) П. О. Бутківський.

18. Патологічна пристрасть до психоактивних речовин, має назву:

- а) алкоголізм;
- б) дромоманія;
- в) наркоманія.

19. Стан підвищеної втомлюваності, виснажуваності, втрата здатності тривалий час займатися фізичною і розумовою працею, має назву:

- а) астенія;
- б) анестезія;
- в) істерія.

20. Вперше поняття «невроз» ввів шотландський лікар:

- а) Ж. Ескіроль
- б) Е. Тітченер;
- в) У. Кулен.

21. Суть «ефекту, чи феномену Зейгарник» полягає в тому, що:

- а) незавершені дії запам'ятовуються людиною набагато краще, ніж завершені;
- б) незавершені дії запам'ятовуються людиною набагато гірше, ніж завершені;
- в) незавершені дії запам'ятовуються людиною так само, як і завершені.

22. Автором однієї з перших узагальнюючих праць із патопсихології «Психопатологія у застосуванні до психології» є швейцарський психіатр:

- а) З. Фрейд;
- б) Е. Кречмер;
- в) П. Жане;
- д) Г. Штеррінг.

23. Для групової психокорекції оптимальною чисельністю групи є:

- а) 5-10 осіб;
- б) 10-15 осіб;
- в) 2-6 осіб.

24. Тривалість психотренінгу становить:

- а) 30-45 хв.;
- б) 20-35 хв.;
- в) 60 хв.

25. Патопсихологічне обстеження дітей дошкільного віку проводиться у формі:

- а) гри;
- б) діалогу;
- в) творчого експерименту.

26. До проєктивних методик відносяться:

- а) спостереження, бесіда, експеримент;
- б) малюнок, рольова гра, розповідь;
- в) інтерв'ю, індивідуальна бесіда.

27. Дошка Сегена та кубики Кооса використовуються для:

- а) дослідження психічних процесів;
- б) дослідження уваги;
- в) дослідження мислення.

28. Девіантна поведінка, яка у крайніх своїх проявах є діями, що тягнуть за собою кримінальне покарання це:

- а) протиправна поведінка;
- б) адиктивна поведінка;
- в) делінквентна поведінка.

29. Ускладненість мотивів, їх опосередкованість та ієрархічна побудова починається у:

- а) підлітковому віці;
- б) дошкільному віці;
- в) молодшому шкільному віці.

30. Спрямованість сексуального потягу дорослої людини до дитини це:

- а) педофілія;
- б) зоофілія;

в) фетишизм.

31. Тяжке непереборне прагнення індивіда до бродяжництва – це:

- а) дромоманія;
- б) kleптоманія;
- в) гемблінг.

32. До розладів свідомості не відноситься;

- а) приглушений стан свідомості;
- б) деліріозне затьмарення свідомості.
- в) туманний стан свідомості.

33. Потяг до особи однойменної статі – це:

- а) гомосексуалізм;
- б) трансвестизм;
- в) ексгібіціонізм.

34. Хворобливий потяг до переодягання в одяг протилежної статі – це:

- а) ексгібіціонізм;
- б) трансвестизм;
- в) вуайєризм.

35. Вміння працювати творчо, здійснюючи дії і вчинки за власним розсудом:

- а) рішучість;
- б) самостійність;
- в) ініціативність.

36. Нав'язливий страх, який часто переживається, погано контролюється та істотно порушує самопочуття та діяльність людини, позначається як:

- а) дисфорія;
- б) патологічний афект;
- в) фобія.

37. Депресія – це:

- а) коливання настрою, легкі переходи від благодушності до гнівливого чи пригніченого стану;
- б) пригнічений, тужливий настрій, що може спостерігатись багато днів і місяців;
- в) стан похмурого, тужливо-злостивого настрою з відтінком невдоволення, роздратованості, що виникає часто несподівано, без зовнішньої причини і продовжується від кількох хвилин до багатьох днів.

38. До порушення мислення не відноситься:

- а) порушення особистісного компонента мислення;
- б) порушення групового компонента мислення;
- в) порушення операційної сторони мислення.

39. Розлад пам'яті у вигляді порушення здатності запам'ятовувати, зберігати і відтворювати інформацію називається:

- а) амнезія;
- б) олігофренія;
- в) делірій.

40. Гіпомнезія – це:

- а) зниження пам'яті;
- б) підвищення пам'яті;
- в) коливання пам'яті.

41. Сприймання, що виникає без наявності реального об'єкта і супроводжується переконаністю в тому, що даний об'єкт і в даному місці дійсно існує:

- а) сенестопатії;
- б) ілюзії;
- в) галюцинації.

42. Викривленим сприйманням реального об'єкта (за формою, кольором, величиною, консистенцією, віддаленістю від сприйнятого) називають:

- а) ілюзії;

- б) сенсопатії;
- в) галюцинації.

43. До ознак синдрому дефіциту уваги не відноситься:

- а) неможливість гратись тихо і спокійно;
- б) труднощі підтримання уваги при виконанні завдань чи під час ігор;
- в) висока концентрація уваги.

44. До порушень мовлення не відноситься:

- а) затримка мовленнєвого розвитку;
- б) прискорення мовленнєвого розвитку;
- в) загальний недорозвиток мовлення.

45. Потяг завдавати статевому партнеру больових відчуттів, щоб досягти статевого задоволення – це:

- а) трансвестизм;
- б) мазохізм;
- в) садизм.

46. Потяг до крадіжок без корисливої мети – це:

- а) дромоманія;
- б) kleptomанія;
- в) піроманія.

47. Стан тривожного боязливого напруження, що виникає невмотивовано – це:

- а) страх;
- б) патологічний афект;
- в) тривога.

48. Порушення ритму мови – це:

- а) дизартрія;
- б) заїкання;
- в) дислалія.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Антропов Ю. Ф. Психиатрия детско-подросткового возраста. Общая психопатология / Антропов Ю. Ф. – Ч. 1.– М. : ДеЛи принт, 2010. – 416 с.
2. Астапов В. М. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития: хрестоматия / В. М. Астапов, Ю. В. Микадзе. – СПб. : Питер, 2008. – 256 с.
3. Барденштейн Л. М. Психопатология познавательной деятельности (нарушения ощущений, восприятия, памяти, мышления, внимания / Л. М. Барденштейн, В. А. Молодецких, А. С. Курашов, И. В. Щербакова. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 64 с.
4. Боголюбська А. Залежності та шляхи їх подолання / А. Боголюбська // Психолог. – 2007. – Лист. (№ 41). – С. 25 – 28.
5. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Божович Л. И. – СПб. : Питер, 2008. – 400 с..
6. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / Бочелюк В. Й. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
7. Бухановский А. О. Общая психопатология / А. О. Бухановский, Ю. А. Кутявин, М. Е. Литвак. – Ростов н/Д. : Феникс, 2000. – 416 с.
8. Ваисов С. Б. Наркотическая и алкогольная зависимость. Практическое руководство по реабилитации детей и подростков / Ваисов С. Б. – СПб. : НиТ, 2008. – 272 с.
9. Венар Ч. Психопатология развития детского и подросткового возраста / Ч. Венар, П. Кериг. – [5-е изд.]. – СПб. : Прайм–Еврознак , 2007. – 672 с.
10. Виленский О. Г. Психиатрия: социальные аспекты / Виленский О. Г. – М. : Вузовская книга, 2008. – 396 с.
11. Вітенко І. С. Медична психологія: підручник / Вітенко І. С. – К. : Здоров'я, 2007. – 208 с.
12. Глозман Ж. М. Общение и здоровье личности / Глозман Ж. М. – М. : Академия, 2002. – 200 с.
12. Детская патопсихология: хрестоматия: учеб. пособие / сост.

Н. Л. Белопольская. – М. : Когито–Центр, 2010. – 350 с.

13. Ениколопов С. Н. Психологические проблемы патологического влечения к азартным играм / С. Н. Ениколопов // Вопросы психологии. – 2007. – № 3. – С. 82 – 99.

14. Ермошин А. Ф. Фобии, утраты, разочарования: саморегуляция после травм / А. Ф. Ермошин. – М. : ФОРУМ, 2011. – 271 с.

15. Ефремов В. Психопатология в литературе и в жизни / Ефремов В. – М. : Нестор-История, 2010. – 484 с.

16. Зейгарник Б. В. Патопсихология: учеб. пособие [для студ. вузов.] – М. : Эксмо, 2010. – 364 с.

17. Ильин Е. П. Психомоторная организация человека / Ильин Е. П. - СПб. [и др.]. : Питер, 2003. – 382 с.

18. Исаев Д. Н. Психопатология детского возраста / Исаев Д. Н. – М. : СпецЛит, 2007. – 463 с.

19. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посіб. / Н. В. Карпенко. – [2-ге вид.]. – К. : Каравелла, 2010. – 248 с.

20. Клименко Т.В. Судебная психиатрия / Клименко Т. В. – М. : Юрайт, 2012. – 476 с.

21. Ковальчук М. А. Девиантное поведение: профилактика, коррекция, реабилитация / Ковальчук М. А. – М. : ВЛАДОС, 2010. – 286 с.

22. Комер Р. Патопсихология поведения: нарушения и патологии психики. – [3-е изд.]. – СПб. : Прайм – Еврознак; М. : ОЛМА – ПРЕСС, 2007. – 640 с. – (Психологическая энциклопедия).

23. Конопляста С. Ю. Логопсихологія: навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак; за ред. М.К.Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 298 с.

24. Корнилов А. П. Нарушения саморегуляции у психопатических личностей / А. П. Корнилов // Вопросы психологии. – 2003. – № 6. – С. 71 – 80.

25. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВНУ ім.

Лесі України, 2009. – 316с.

26. Лаут Г. В. Нарушения внимания у детей / Лаут Г. В. – М. : Академия, 2008. – 365 с.

27. Лебединская К. С. Нарушения психического развития в детском и подростковом возрасте / Лебединская К. С. – М. : Академический Проект, Трикста, 2011. – 303 с.

28. Левченко И. Ю. Патопсихология: теория и практика / Левченко И. Ю. – М. : Академия, 2000. – 232 с.

29. Левченко И. Ю. Психолого-педагогическая диагностика / Левченко И. Ю. ; под ред. И. Ю. Левченко, С. Д. Забрамная. – М. : Академия, 2008. – 319 с. – (Высшее образование).

30. Лотоцкая М. Ю. Особенности нарушения предметного и аффективного компонентов эмоций у больных параноидной шизофренией / М. Ю. Лотоцкая., Е. В. Заика // Психологический журнал. – 2001. – Т. 22, № 5. – С. 79 – 85.

31. Лубовский В. И. Специальная психология: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. Заведений] / [В. И. Лубовский и др]; под ред. В. И. Лубовского. – М. : Академия, 2005. – 464 с.

32. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 520 с.

33. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 160 с.

34. Максимова Н. Ю. Патопсихологія підліткового віку / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 192 с.

35. Марилов В. В. Общая психопатология / Марилов В. В. – М. : Академия, 2002. – 220 с.

36. Марилов В. В. Общая психопатология / Марилов В. В. – М. : Академия, 2009. – 224 с.

37. Мартинюк І. А. Патопсихологія / Мартинюк І. А. – К. : Центр учбової літери, 2008. – 208 с.

38. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / Мельник А. П. – Луцьк : Іванюк В.П., 2013. – 68 с.
39. Мельник А. П. Особливості прояву дромоманії у підлітків з неблагополучних сімей / А. П. Мельник // Конференція за результатами Українсько-Канадського проекту «Молодь за здоров'я». – Київ, 2005.
40. Мушкевич М. І. Особливості діагностичної роботи з дітьми з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Вісник Одеського національного університету. Сер. : Психологія. – Том 14. – 2009. – Вип. 5. – С. 64 – 70.
41. Мушкевич М. І. Особливості пізнавальної сфери дітей з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Психологічні перспективи. – 2010. – Вип. 15. – С. 140 – 150.
42. Мушкевич М. І. Особливості психічного розвитку аутичної дитини / М. І. Мушкевич, К. Теслюк // Актуальні проблеми сучасної психології: зб. наук. праць ВДУ імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – С. 208–214.
43. Мушкевич М. І. Психолого-педагогічні особливості соціалізації аутичної дитини / М. І. Мушкевич // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. Т. X, част. 1. – К., 2008. – С. 306–315.
44. Мушкевич М. І. Психопрофілактична робота при уродженій і набутій патології / М. І. Мушкевич // Актуальні питання супроводу дітей з особливими потребами: медичні, психологічні, педагогічні аспекти. – Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції з циклу «Сучасні підходи інтеграції та соціалізації дітей з особливими потребами». – Луцьк, 2006. – С. 11–15.
45. Орлова Е. А. Патопсихологія / Орлова Е. А. – М. : Юрант, 2011. – 235 с.
46. Основи медико–соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи: навчально–методичний посібник / За ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – К. : Інтермед, 2005. – 416 с.
47. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / А. А. Реан,

- Я. Л. Коломинский. – СПб. : Прайм ЕВРОЗНАК, 2008. – 547 с.
48. Роюк С. Є. Особливості мислення дітей дошкільного віку із вадами слуху / С. Є. Роюк // Психологічні перспективи. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – Вип. 15. – С. 174–182.
49. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике: (Практическое руководство) / Рубинштейн С. Я. – М. : Апрель-Пресс : Изд-во Ин-та Психотерапии, 2004. – 222 с.
50. Сорокин В. М. Практикум по специальной психологии / В. М. Сорокин, В. Л. Кокоренко. – СПб. : Речь, 2003. – 120 с.
51. Хлівна Л. М. Використання психодіагностичних засобів у консультативній роботі з тривожними школярами / Л. М. Хлівна // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України ; за ред. Максименка С.Д. – К. : 2004, Т.VI, випуск 1. – С.319–332.
52. Хьелл Л. Теория личности: основные положения, исследования и применение / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2007. – 608 с.
53. Чагарна С. Є. Діагностика пізнавальної сфери дітей з порушеннями слуху / С. Є. Чагарна // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. Т.XIII, част. 1. – К., 2011. – С. 435–442 с.
54. Чагарна С. Є. Порівняльний аналіз розвитку мотиваційної сфери учіння у молодших школярів з порушеннями слуху та групи норми / С. Є. Чагарна // Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова. Серія : «Психологія» / за ред. В. А. Сминтина. – Т. 16. – Вип. 11 – О., 2011. – С. 306–312.
55. Шапиро Д. Динамика характера. Саморегуляция при психопатологии / Шапиро Д. – М. : Клас, 2009. – 211 с.
56. Шнейдер Л.Б. Девиантное поведение детей и подростков / Шнейдер Л. Б. – [2-е изд.], – М. : Академический Проект; Гаудеамус, 2007. – 336 с.

Навчально-методичне видання

Чагарна Світлана Євгеніївна

ПАТОПСИХОЛОГІЯ

методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи
студентів

Друкується в авторській редакції

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 2,56 ум. друк. арк., 2,43 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 456. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.